

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра германських мов і зарубіжної літератури

Дипломна робота
магістра

з теми: «Традиція детективного роману в творчості Еда Макбейна»

Виконала: студентка 2 курсу
Angb1-M17 групи
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і
література (англійська), додаткова
спеціальність 014 Середня освіта (Мова і
література (німецька)
Гамор Ольга Василівна

Керівник:
Кшевецький В.С.
кандидат філологічних наук, доцент

Кам'янець-Подільський – 2018 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ДЕТЕКТИВНА ПРОЗА ЕДА МАКБЕЙНА В ІСТОРИКО-ЛІТЕРАТУРНОМУ КОНТЕКСТІ	12
1.1. Історія вивчення детективного жанру	12
1.2. Передумови виникнення детективного жанру	23
РОЗДІЛ 2. ТИПОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ ЖАНРУ ЛІТЕРАТУРНОГО ДЕТЕКТИВУ	49
РОЗДІЛ 3. ТРАДИЦІЯ ДЕТЕКТИВНОГО РОМАНУ В ТВОРЧОСТІ ЕДА МАКБЕЙНА.....	58
3.1. Новий тип головного героя в детективах Еда Макбейна	58
3.2. Системність як основна ознака сюжетної структури детективів Е. Макбейна.....	66
ВИСНОВОК	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	91

ВСТУП

Серед різноманітних явищ світової художньої літератури ХХ століття детектив займає особливе місце. Детектив, що виник з твору нехудожньої словесності як різновид судово-кримінальної журналістики, перетворився в один з найбільш яскравих феноменів світової белетристики і масової літератури.

Особливе місце в цьому процесі глобальної інтернаціоналізації зайняв американський детектив. Саме в літературі США він подолав як жанрові кордони всередині оповідного роду літератури, так і звичний поділ між видами мистецтва. Протягом ХХ століття детективний наратив послідовно ставав сюжетною основою для радіо-вистав і театральних постановок, сюжетно-образним фундаментом кіно-, теле- і відеофільмів, а також сценарної матриці комп'ютерних ігор.

Крім того, американський детектив зробив величезний вплив на сусідні і конкуруючі літературні жанри – вестерни, наукову фантастику, трилери, шпигунські бойовики, кримінальні романи тощо. У ХХ столітті детективні структури стали важливим елементом творчості таких філософськи орієнтованих авторів-інтелектуалів, як В. Фолкнер, В. Набоков, Х. Л. Борхес, Т. Пінчон та ін.

Можна сказати, що саме детективна література США багато в чому визначила характер сприйняття американської культури ХХ століття в інших країнах світу. До початку ХХІ століття, завдяки науково-технічному прогресу та активному поширенню інформаційних технологій, саме американська модель літературно-художнього осмислення моральних і правових аспектів буття, зокрема, понять справедливості і правосуддя, стала домінуючою в світовому культурному просторі.

Так, Дж. Кавелті, звертаючись до причин популярності детектива у широкої аудиторії читачів у різних країнах світу, називає такі його

властивості, як гнучкість у вираженні ідеологічних установок, а також поширення під впливом глобалізації індивідуалістичної ідеології і цінностей демократії, найважливішою з яких є право громадянина на справедливість [98].

Розглядаючи детектив як вид популярної літератури, що намагається провести чітку межу між добром і злом, Д. Портер підкреслює, що для «детектива, як ні для якого іншого жанру, цілком природно піднімати питання про такі категорії, як правда, справедливість і несправедливість» [111].

Американські письменники-автори детективних романів Р. Чандлер, Д. Хеммет, Е. Макбейн, Дж. Грішем мають по-справжньому світову славу і є володарями престижних премій в галузі літератури (Mystery Writers of America Edgar Allan Poe Award; the Mystery Writers of America's Grand Master Award; British CrimeWriters Association Award; Galaxy British Book Award). У 1992 році міжнародною асоціацією «International Association of Crime Writers», що об'єднує письменників кримінального жанру, була заснована премія імені Дешіла Хеммета (The Hammett Award). Багато в чому саме цими обставинами визначається вибір матеріалу даного магістерського дослідження, що дозволяє виявити закономірності розвитку американського детектива як історико-літературного феномену.

Сьогодні дослідженню різних аспектів детективу присвячені роботи Г. А. Анджапарідзе [5], С. Б. Белова [12], А.З. Вуліс [20], Є. В. Жарінова [26], Н. Ільїної [30], Ю. Каграманова [34], Т. Ф. Катаєвої [37], Н. В. Кіреєва [38], Г.О. Крапівник [43], В. П. Руднева [70], С. Н. Філюшкіна [82], К. Шахової [90] та ін., що існують у вигляді передмов, післямов, окремих статей, есе, заміток і інших публікацій. Зрозуміло, більшою мірою вивчені і продовжують досліджуватися твори «класиків» детективу: Е. По, А. К. Дойла, А. Крісті. Показовими в цьому відношенні є дисертаційні роботи І. В. Білозьорової «Національна концептосфера в детективному романі А. Крісті, Ч. П. Сноу,

Д. Френсіса» (2006) [13] і Л. П. Дмитрієвої «Цикл детективних новел Е. А. По і його рецепція в Росії в ХІХ – на початку ХХ ст.»(2010) [24].

Слід констатувати, що у вітчизняному літературознавстві детектив досліджений фрагментарно, немає достатньої кількості робіт, присвячених теоретичним аспектам і поетиці детективу, практично залишаються неосвоєними жанрові модифікації сучасного детективу, не представлений аналіз творчості окремих письменників цього жанру, особливо це стосується американської національної традиції детективу. Багато проблем чекають свого вирішення або знаходяться в процесі осмислення, вивчення, а сама вітчизняна наука про детектив – в стадії становлення.

Незважаючи на те, що детектив протягом довгих років активно розвивається в літературі, уявлення про його специфіку далеко не достатні. Багатозначність самого визначення *детектив* (від англійського *detect* – відкривати, виявляти) передбачає множинність тлумачень, при цьому часто поєднуються поняття теми, мотиву, жанру. Так, зокрема, в дослідженнях не розрізняються детективний мотив, який співвідноситься з мотивом таємниці, загадки, головоломки, і детектив як особливий тип літературного твору, виникнення якого пов'язане зі значними змінами в західноєвропейській і британській системах права. Підкреслюючи, що структурно і тематично поява детективу відображає нові для свого часу ідеї про злочин, про злочинність як соціальну категорію, способах боротьби з нею, дослідники [108; 109; 113] особливо наголошують на важливості становлення професійної поліції для виявлення його специфіки.

У магістерському дослідженні детектив розглядається як літературний твір, який відрізняється від оповідання, тому що містить якусь таємницю. Його найважливіша тема незмінно завершується встановленням істини / правди [4] і відновленням справедливості [5] завдяки професійному розслідуванню злочину. Саме цей елемент відрізняє детективну історію від її

«родичів, що становлять велику родину історій таємниць і головоломок» [5]. Його назва збігається з професією головного героя – детектива (від англійського detective - сищик, агент розшукової поліції), тобто сищика, того, хто веде розслідування злочину.

Основна роль у створенні детективу належить, за загальним переконанням, американському письменнику-романтику Едгару Аллану По (1809-1849), який створив модель класичного детективу, яка стала зразком для подальшого розвитку детективної літератури в XIX – XX століттях. Період між двома світовими війнами, що охоплює 1918-1939 роки, прийнято називати «золотим віком» класичного детективу. У цей час з'являються кращі детективні твори англійських і американських авторів, що розвивали модель, успадковану від американського письменника Едгара По, «який розробив основні естетичні параметри жанру» [5, с. 71].

Перша світова війна помітно змінила характер детективної прози. Роман витіснив оповідання як форму, що дозволило розгорнути більш складний сюжет з непередбачуваними поворотами інтриги і розв'язкою. У подальшому розвитку американського детективного роману XX століття простежуються такі жанрові його модифікації, як «крутий» (hard-boiled) детектив, детектив «поліцейської процедури» (police procedural) і детектив юридичної процедури або юридичний трилер (legal procedure or legal thriller).

Засновниками детективу, створеного в специфічних соціальних умовах Америки 1920-х років, є американські письменники Дешіл Хемметт (D. Hammett, 1894-1961) і Реймонд Чандлер (R. Chandler, 1888-1959). Один із найбільш значущих письменників напрямку детективу поліцейської процедури – американський письменник Ед Макбейн (E. MacBain, 1926 - 2005). Відомий американський письменник Джон Грішем (J. Grisham, 1955) справедливо вважається одним із найпопулярніших письменників напрямку юридичного трилера.

Слід сказати, що характеризуючи прозу Д. Хеммета, Р. Чандлера, Е. Макбейна і Дж. Грішема – представників «крутого» детективу, детективу поліцейської процедури і юридичного трилера, - їхні колеги і критики відзначають, що тут мова йде про розважальну літературу, але незмінно підкреслюється високий рівень професіоналізму цих авторів.

Так, американський літературознавець Бертенс зазначає, що твори Е. Макбейна та його колег, «... незважаючи на свій низький жанр, написані досить непогано, так що їх можна швидше віднести до виду повноцінної літератури, а не сублітератури. В кінці кінців, навіть найбільш респектабельні літературні діячі удостоїли своєю увагою їх книги, залишивши про них доброзичливі відгуки – Сомерсет Моєм і Роберт Грейвз в Англії, Андре Мальро і Андре Жид у Франції; а також американське тріо нобелівських лауреатів Сінклер Льюїс, Вільям Фолкнер і Ернест Хемінгуей» [96, с. 11]. Автор наводить слова англійського критика та історика літератури П. Куенелла, який зазначив, що Макбейн - це «єдиний автор детективів, якого інші літератори вважають серйозним письменником, а автори хороших романів визнають його своїм побратимом по ремеслу» [96].

Позитивну оцінку творчості Еда Макбейна можна зустріти і в нечисленних на даний момент роботах про представників інших субжанрів детективної літератури в США. У рецензіях на романи основоположника детективу поліцейської процедури Е. Макбейна незмінно підкреслюється оригінальність системи персонажів в його циклі про 87-у поліцейську дільницю. Критики звертають увагу на стилістичне різноманіття, динамічність сюжету, жвавість діалогів. Особливо відзначається його вміння передати атмосферу вуличного життя мегаполісу і буденну роботу поліцейських, витримувати структуру оповіді і майстерно маніпулювати одночасно кількома сюжетними лініями, органічно вплітаючи їх в загальну художню тканину твору. Автори критичних робіт [91; 104] визнають високий рівень його

письменницької майстерності, захоплюються його вмінням поєднувати елементи комерційно орієнтованих жанрів літератури з майстерністю в створенні характерів і побудові діалогів. У той же час зустрічаються думки про серйозність і глибину його прози.

Вивчення творчості авторів, чії твори зробили значний внесок у розвиток детективної літератури США і отримали високу оцінку критики, дозволяє визначити закономірності історичного розвитку цієї літературної форми в ХХ столітті і використовувати її в якості матеріалу для аналізу системи художніх засобів, що застосовуються для вираження уявлень про правду, справедливість і правосуддя в американського детективі.

Актуальність роботи зумовлена декількома факторами: постійним інтересом до детективних жанрів протягом ХХ століття, а також зростаючою науковою увагою до детективу не лише як до феномену «масової літератури», а й як до самостійної складової парадигми літературознавчих понять, до його природи, структури, специфіки еволюції, культурних функцій, способів і прийомів художнього втілення аксіологічних аспектів, які знаходять органічне відображення в детективній літературі.

Саме детективні жанри можуть слугувати матеріалом, що дозволяє осмислити діалектику розвитку форми цього виду художніх творів, а також дослідити специфіку відображення категорій правди і справедливості в американському детективі ХХ століття.

Мета магістерського дослідження полягає в тому, щоб через комплексний аналіз художніх засобів, що використовуються в американському детективі для вираження уявлень про правду, справедливість, правосуддя, визначити закономірності історичного розвитку детективної літературної форми в ХХ столітті.

Предметом дослідження є ідейно-тематичні та образні компоненти американських детективів, які виражають ідеї справедливості і правосуддя,

зокрема, образ головного героя твору – детектива-сищика і його роль в основному подієвому ряді оповідання – розкритті злочину.

Як об'єкт дослідження обрані створені в ХХ столітті детективні романи всесвітньо визнаного американського автора Е. Макбейна – найбільш яскравого, знакового, з точки зору розвитку жанрових напрямків, представника детективу поліцейської процедури. Вибір творів американського письменника визначено тим, що вони, найбільш репрезентативно втілили непорушну презумпцію детективу, а саме презумпцію справедливості, яка незмінно перемагає в фіналі.

Завдання магістерської роботи:

- виявити історико-літературні передумови виникнення детективу в сучасній белетристиці;
- визначити компоненти, які є критеріями віднесення того чи іншого літературного твору до детективного жанру;
- встановити історико-типологічну послідовність розвитку жанрових модифікацій детективного роману в американській літературі ХХ століття;
- описати специфіку поетики жанрових модифікацій американського детективного роману через аналіз базових ідейно-тематичних і образних структур;
- виявити специфіку розкриття ідей справедливості і правосуддя американським письменником Е. Макбейном – представником детективу поліцейської процедури.

Теоретичне значення роботи: вивчення сюжетів сучасних детективних текстів, що реалізують в традиційних схемах сучасні культурні міфи, дозволяє виявити основні поведінкові моделі, морально-ціннісні орієнтири сучасного суспільства, які оформляються у вигляді комплексу типологічних ознак детективу, а це може сприяти поповненню наукового знання в сфері типології та теорії тексту. **Практична значущість** роботи полягає в тому, що

представлений матеріал може бути інтегрований у курс лекцій з американської літератури ХХ століття і використаний в рамках спецкурсів і семінарів. Результати дослідження можуть бути також застосовані при підготовці і проведенні занять в школах, гімназіях і ліцеях гуманітарного профілю.

Теоретико-методологічною основою магістерського дослідження слугує системний підхід, в рамках якого використовуються такі **методи**: описовий, культурно-історичний і структурно-типологічний як найбільш продуктивні для виокремлення та типізації загальних елементів і складових досліджуваного матеріалу. Звернення до художнього тексту зумовило використання як дескриптивно-аналітичного, так і історико-генетичного методів, що сприяють виявлення внутрішніх зв'язків і взаємодій між сучасними жанровими модифікаціями детективу і його аналогами з попередніх культурних і літературних епох. **Теоретичною базою** дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних дослідників теорії жанру: С. С. Аверінцев, М.М. Бахтін, В. М. Головкин, Дж. Каллер, А. Компаньйон, Н.Л. Лейдерман, Ю. М. Лотман, В. Я. Пропп, Б. П. Томашевський, Ю.Н. Тинянов, Р. Уеллек і О. Уоррен; теорії та історії детектива: А. Адамов, Г.А. Анджапарідзе, Є. В. Жарінов, С.П. Бавін, Р. Барт, Л. Ландрум, Я. К. Маркулан, В. Оден, Дж. Палмер, М. Прінгл, Д. Портер, Д. Сейерс, Дж. Кавелті, Ю. В. Ковальов, Л. Паньок, Х. Пурхонен, Дж. Саймонс, Ц. Тодоров, Дж. Фрей, Х. Хейкрафт, Р. Херберт, Р. Чандлер, Ю.К. Щеглов, У. Еко та ін.

Окремі положення і результати дослідження були представлені у вигляді доповіді на студентській конференції у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка в 2018 році, результатом чого стала одна публікація.

Структура роботи відповідає поставленим цілям і завданням. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел.

ВИСНОВОК

Традиційно детектив розглядають в рамках парадигми, що знаходиться на нижчому щаблі літературної ієрархії масової літератури. Однак завдяки його орієнтації на запити масового читача саме детектив може слугувати матеріалом для вивчення загальноприйнятих в національній культурі аксіологічних орієнтирів, які визначаються типовими для конкретного історичного періоду уявленнями про добро і зло.

Зокрема, в ХХ столітті американський детектив виявляється здатним трансформуватися в нові літературні форми відповідно до соціально-історичного і літературно-культурологічного контексті 1920-х - 1990-х років. Кожен з напрямків американського детективного роману на певному етапі свого розвитку, зберігаючи інваріантну жанрову структуру класичної моделі, створює власну багату в чому унікальну варіацію з послідовним художнім осмисленням уявлень про правосуддя і справедливості.

Вивчення детективних романів Е. Макбейна в діахронічному аспекті дозволило побачити динаміку розвитку американського детективного роману з 1920-х по 1990-і роки, оскільки в творчості письменника найбільш репрезентативно представлені типологічні особливості цієї літературної форми і відображений соціально-історичний контекст, в якому створювалися твори «крутого» детективу, детектива поліцейської процедури, юридичної трилера тощо.

Зберігаючи коріння в традиційній культурі, детектив характеризується впорядкованістю, він завжди завершується встановленням справедливості, що і є його основною жанроутворюючою ознакою. В оповіданнях американського письменника Е. По ця якість вперше отримала цілісне ідейно-естетичне вираження і набула рис стійкої оповідної моделі класичного детективу, на якій виросла будівля сучасної детективної літератури.

У ХХ столітті детективний роман, виходячи за межі як створеної Е. По класичної детективної моделі, так і виключно розважальної літератури, розширив свої межі. В рамках детективної літератури з'явилося безліч нових напрямків, заснованих не тільки на вирішенні логічної загадки, але й які зачіпають актуальні проблеми сучасної американської дійсності. Найважливішим культурно-історичним фактором, який визначив подальший розвиток форми і змісту творів детективної літератури, стала, поряд з естетико-поетичними закономірностями, зміна уявлень про злочин, нові форми соціального контролю, а також реформи в юридичній системі і поява професійної поліції в країнах Західної Європи і США. Ще основоположник детектива Е. По, за свідченнями сучасників, демонстрував живий інтерес до зусиль американських міст, спрямованих на боротьбу зі злочинністю, і до створення професійної поліції, що проявилось в його детективних оповіданнях.

У міру того як ефективне функціонування правоохоронних органів набувало все більшої соціальної значимості, відбувався процес естетизації діяльності, пов'язаної з розслідуванням злочинів. Поява в американській детективній літературі таких напрямків, як «крутий» детектив в 1920 - 1940-ті роки, детектив поліцейської процедури в 1950 - 1970-ті роки, юридичний трилер в 1980 - 1990-ті роки, багато в чому базувалося на глибокому переконанні американців про невід'ємне право особистості на захист своїх прав, свобод та інтересів, а також обов'язку держави створити систему інститутів, що забезпечують реалізацію цих прав. У детективі на чільне місце поставлено активну діяльність сищика, який прагне до справедливості в суспільстві, де закон, на його думку, не здатний чинити правосуддя; функціонування системи, що забезпечує право на безпеку; взаємодію головних персонажів зі складною системою і соціальних структур здійснення правосуддя.

Кожна з цих модифікацій відповідає основній вимозі, яка пред'являється до оповідної структури детектива – привнесення нового в традиційну умовну схему. Сюжети детективу Макбейна багато в чому схожі з класичною моделлю: злочин – розслідування – розгадка. Однак він вступає в полеміку з класичним детективом по відношенню до образу головного героя-детектива, методу розслідування злочину, а також до середовища, в якому розвиваються події і діють герої.

При цьому варіативні трансформації детективного роману зумовлені в основному зміною персоніфікації образу головного героя-детектива. Герой Е. Макбейна – це професійний поліцейський. Зміна соціального і професійного статусів головного героя тягне за собою зміну способів і прийомів розкриття злочину. Традиційними і незмінними залишаються цілі головного героя: встановлення істини і відновлення справедливості. Проте автор, вводячи новий тип сищика, акумулюючи його морально-етичні та етичні установки, створює свій варіант детективного роману, значно змінюючи його вигляд і наповнюючи його новим змістом.

Концептуальний зміст поняття «істина» визначає методологію її пошуку, форми встановлення справедливості і правосуддя, а також ставлення до злочину і злочинця.

У ХХ столітті американський детективний роман, пов'язаний з проблемою злочину і його розкриття, на кожній стадії історичного розвитку, відображаючи національну специфіку (американський індивідуалізм і принципи американської демократії), формулював загальноприйняті на той момент уявлення, що стосуються таких понять, як «правда», «справедливість» і «правосуддя», що отримали художнє втілення в творах Еда Макбейна. У його детективі ра сищик діє в художньому просторі, основними властивостями якого є повна невизначеність безладних зв'язків, смертельна небезпека, межа між життям і смертю, численні вбивства, всевладдя випадковості. У такій

ситуації правда і справедливість завжди залежать від індивідуальних дій детектива і є результатом його вчинків, реалізуючи типову для американської культурної свідомості установку на самостійність суджень і активну життєву позицію. При цьому критерій оцінки професійного успіху сищика полягає в тому, що він в кінцевому випадку успішно забезпечує собі можливість продовжувати свою діяльність.

Художня реальність в детективі Е. Макбейна – це також складна система; все в ній є частиною елементів більш високого рівня: детектив-поліцейський – частина підрозділу (відділу), сам відділ – частина системи охорони громадського порядку. Злочин – це порушення системних зв'язків, а функція сищика-поліцейського в романах Е. Макбейна полягає в тому, щоб забезпечувати стабільне функціонування системи з підтримки балансу добра і зла в суспільстві. Справедливість в цьому випадку цілком і повністю ототожнюється з успішним функціонуванням системи правопорядку, ступінь узгодженості якої набуває естетичної значимості і стає центральним елементом всієї художньої системи детективу, а її ефективність, відповідно до принципів устрою демократичного суспільства, забезпечує реалізацію прав громадянина на безпеку.

Історія формування жанрових модифікацій детективного роману в американській літературі ХХ століття наочно демонструє, що детектив – це живий естетичний феномен, що володіє власною природою, структурою і функцією. В літературі США детектив склався як динамічна художня система, в якій фіксуються соціальні і культурні зміни, що відбуваються в суспільстві.

Про її здатність оновлюватися з кожним десятиліттям свідчать введення нових образів і типів сищика, нових видів злочинів і методів їх розкриття, а також зміна атмосфери вигаданого світу, в якому відбувається розвиток сюжету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверинцев С.С. Риторика и истоки европейской литературной традиции. М.: «Языки русской культуры», 1996. 447 с.
2. Агеева М. Г. Эволюция детективного романа в американской литературе XX века: диссертация ... кандидата филологических наук: 10.01.03. Ижевск, 2014. 155 с.
3. Адамов А. Г. Мой любимый жанр – детектив. М.: Советский писатель, 1980. 312 с.
4. Амирян Т. Н. Они написали заговор. Конспирологический детектив от Дэна Брауна до Юлии Кристевой. М.: Фаланстер, 2013. 352 с.
5. Анджапаридзе Г. А. Не только о детективе. М.: Вагриус, 2003. 382 с.
6. Ануфриев Г. Загадка фантастического детектива. *Обнаженное солнце*. Минск, 1991. С. 3-16.
7. Анциферова О. Ю. Детективный жанр и романтическая художественная система. *Национальная специфика произведений зарубежной литературы XIX - XX веков*. Иваново, 1994. С. 21-36.
8. Бабяк Ж. В. Структурні аспекти детективного жанру: етапи вивчення. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2013. Вип. 33. С. 20-23.
9. Бавин С. П. Зарубежный детектив XX века: (в рус. пер.): популярная библиографическая энциклопедия. М.: Кн. Палата, 1991. 206 с.
10. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики: Исследования разных лет. М.: Худож. лит., 1975. 502 с.
11. Белов С. Б. Полтора века детектива в США. *Мастера детектива*. М.: Знание, 1989. Вып. 2. С. 3-14.
12. Белов С. Б. Стив Карелла из восьмьдесят седьмого участка. *Макбейн Э. Сборник романов*. М., 1999. С. 5-14.

13. Белозерова И.В. Национальная концептосфера в детективном романе А. Кристи, Ч. П. Сноу, Д. Френсиса. Автореф. дис. ... канд. филол. наук. Воронеж, 2006. 19 с.
14. Белоусов Р. С. Тайны великих литературных преступлений: самые знаменитые похищения и убийства в мировой классике. М.: РИПОЛ классик, 2004. 541 с.
15. Берковский Н. «О советском детективе». *Режим доступа:* <http://literra.websib.ru/volsky-pics/text.htm7280>
16. Брехт Б. О детективном романе. *Брехт Б. О литературе.* М., 1988 . С. 279-287.
17. Бушмин А.С. Преемственность в развитии литературы. Л. : Наука, 1975. 159 с.
18. Варлакова Е. А. Текстотипологические характеристики англоязычного детектива XX века: Автореф. дис... .канд. филол. наук. Санкт-Петербург, 2012. – 22 с.
19. Вольский Н.Н. Легкое чтение. Работы по теории и истории детективного жанра. Новосибирск: НГПУ, 2006. 278 с.
20. Вулис А. З. В мире приключений: поэтика жанра. М.: Советский писатель, 1986. 382 с.
21. Гармаш-Роффе Т.В. Детектив в иерархии литературных жанров. *Культ-товары: Феномен массовой литературы в современной России.* Сб. науч. ст. СПб.: СПГУТД, 2009. С. 317-323.
22. Головкин В. М. Герменевтика жанра: проектная концепция литературоведческих исследований. *Литературоведение на пороге XXI века: материалы международной научной конференции.* М.: Рандеву-АМ, 1998. С. 207-211.
23. Дженовези Р. Крик ужаса и боли: новый американский «социальный детектив». *За рубежом.* 1990. № 46. С. 23.

24. Дмитриева Л.П. Цикл детективных новелл Э.А. По и его рецепция в России в XX – начале XXI вв.: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. Томск, 2010. – 24 с.
25. Дюпен, Холмс и другие: зарубежный детектив XIX века / сост. С.П. Бавин. М.: Книга, 1990. 320 с.
26. Жаринов Е. В. Мир приключений: (англоязычный детектив). М.: Знание, 1991. 64 с.
27. Зверев А. Детектив: возрожденный классицизм. *Диапазон*. 1992. № 4. С. 6-9.
28. Зоркая Н. Проблемы изучения детектива: опыт немецкого литературоведения. *Новое литературное обозрение*. 1996. № 22. С. 65-77.
29. Ильенков Е.В. Диалектическая логика. М.: Наука, 1984. 142 с.
30. Ильина Н. Агата Кристи на отечественном литературном фоне. *Иностранная литература*. 1992. № 12. С. 293-307.
31. История литературы США. Т. 2. М.: Наследие, 1999. 458 с.
32. История литературы США. Т. 3. М.: Наследие, 2000. 612 с.
33. Кавелти Дж. Изучение литературных формул. *Новое литературное обозрение*. 1996. № 22. С. 33 - 64.
34. Каграманов Ю. Метаморфозы детектива. *Современная литература за рубежом*. М, 1983. Сб. 5. С. 564-588.
35. Как сделать детектив / пер. с англ., франц., нем., исп. послесл. Г. Анджапаридзе. М.: Радуга, 1990. 320 с.
36. Каллер Дж. Теория литературы. Краткое введение. М.: АСТ АСТРЕЛЬ, 2006. 158 с.
37. Катаева Т. Ф. Детективный роман: история, жанры. Вестн. Чуваш. гос. пед. ун-та им. И. Я. Яковлева. Чебоксары, 2004. №3. С. 61-64.

38. Киреева Н. В. Трансформация жанровых конвенций автобиографии и детектива в прозе американского постмодернизма: Автореф. дис. ... д-ра филол. наук. Москва, 2011. 34 с.
39. Киттредж У. Великий американский детектив. *Иностранная литература*. 1992. № 12. С. 282-293.
40. Клебанов Л.Р. Преступник и преступление на страницах художественной литературы. М.: Волтере Клувер, 2006. 132 с.
41. Ковалев Ю. В. Эдгар Аллан По, новеллист и поэт. Л.: Худож. лит., 1984. 294 с.
42. Компаньон Антуан. Демон теории. Литература и здравый смысл/ Перевод и предисловие С. Зенкина. М.: Издательство им. Сабашниковых, 2001. 336 с.
43. Крапівник Г. О. Логіка детективного жанру в свідомості сучасної людини. *Грані*. 2014. № 10. С. 28-32.
44. Крапівник Г.О. Гібридизація форм детективного жанру як відображення сучасного культурного процесу. *Грані*. 2014. № 6. С. 36-40.
45. Кузнецов Ю., Иванов А. Детектив: занепад чи розквіт? *Всесвіт*. №10. 1990. С. 155-163.
46. Кузнецов Ю. Лабіринт (український бойовик). *Українська мова і література у середніх школах*. №4. 2000. С. 198- 207.
47. Лауреаты премии "Эдгар" / подгот. Ройфе А. *Книжное обозрение*. 1998. №35. С. 52-53.
48. Лейдерман Н.Л. Движение времени и законы жанра: Жанровые закономерности развития советской прозы в 60-70-е годы. Свердловск: Средне-Уральское книжное издательство, 1982. 256 с.
49. Лесков С. В. Развитие детектива в эпоху "Потери равновесия". *Перспективные направления современной лингвистики*. СПб., 2003. С. 456-460.

50. Лики массовой литературы США / А. В. Ващенко, В. В. Ерофеев, А. М. Зверев и др.]. М.: Наука, 1991. 334 с.
51. Літературознавчий словник-довідник / Редкол.: Роман Теодорович Гром'як, Юрій Іванович Ковалів . К.: Академія, 1997. 749 с.
52. Лотман Ю. М. О содержании и структуре понятия «художественная литература». *Проблемы поэтики и истории литературы*. Саранск, 1973. С. 20-36.
53. Лямпорт Е. Америка в отражении детективного жанра. *Лента*. 1994. № 21. С. 207-226.
54. Макбейн Э. Мошенник; Протяни ребятам руку. Ставрополь: АСОК-ПРЕСС, 1992. - 240 с.
55. Макбейн Э. Ненавистник полицейских; Клин; Тайна Тюдора. Тюмень: ТФ МОСНИПСО, 1991. 429 с.
56. Макбейн Э. Они должны умереть. Такова любовь. Нерешительный. Тюмень: «Миньон», 1993. 443 с.
57. Макбейн Э. Покушение на леди; Выкуп Кинга; Под утро. Тюмень: Миньон, 1991. 350 с.
58. Макбейн Э. Сборник романов. М.: РИПОЛ КЛАССИК, 1999. 704 с.
59. Маркулан Я. Зарубежный кинодетектив. М.: Искусство, 1975. 168 с.
60. Матиссен Ф. О. Эдгар Аллен По. *Литературная история Соединенных Штатов Америки*. М., 1977. Т. 1. С. 383-408.
61. Мельник В. В. Познавательное-эвристическое значение художественной литературы детективного жанра. *Психологический журнал*. 1992. № 3. С. 94-101.
62. Моэм С. Упадок и разрушение детектива. *Вопросы литературы*. 1989. № 8. С. 236-257.
63. Наркевич А. Ю. Детективная литература. *Краткая литературная энциклопедия*. М., 1964. Т. 2. С. 606-607.

64. Некряч Т. Загадки популярности. *Литературное обозрение*. 1986. №10. С. 31-35.
65. Нелюбин А. А. Трансформация американского «крутого» детектива в романе Д. Каваны (Дж. Барнса) «Город мошенников». *Вестник Пермского университета. Сер.: Российская и зарубежная филология*. 2013. Вып. 1(21). С. 135-139.
66. Николаев Д. Д. Детектив. *Литературная энциклопедия терминов и понятий*. М., 2001. С. 222-223.
67. Петухов В.Б. Феномен терроризма в информационном пространстве культуры: Автореф. дис.... докт. культурологии: 24.00.01. М., 2009. 49с.
68. По Эдгар. Стихотворения. Проза. М.: Худож. лит., 1976. 877 с.
69. Попович М. Модерн і постмодерн: філософія і політика. *Часопис Дух і літера*. №9-10. К.: Дух і літера, 2002. С. 326-338.
70. Руднев В. П. Читатель-убийца. Прочь от реальности: исследования по философии текста. М.: Аграф, 2000. С. 374-393.
71. Руднев В.П. Словарь культуры XX века. Ключевые понятия и тексты. М.: Издательство «Аграф», 1997. 384 с.
72. Словник української мови: [в 11-ти т.] / ред. кол. : І.К. Білодід (гол.) та ін.]; АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. Т. 2. К.: Наукова думка, 1971. 550 с.
73. Тимашова О. Постоянство традиций. *Зарубежный детектив: романы*. М., 1992. С. 5-12.
74. Толстяков Г. А. Детектив: категории жанра. *Мир библиографии*. 2000. № 3. С. 73-78.
75. Томашевский Б.П. Теория литературы. Поэтика. М.: Аспект Пресс, 1996. 306 с.
76. Топоров В. Оперативный простор. *Литературное обозрение*. 1986. № 9. С. 40-47.

77. Тугушева М. П. Под знаком четырех. М.: Книга, 1991. 286 с.
78. Тынянов Ю. Н. Литературный факт. М.: Высшая школа, 1993. 319 с.
79. Тынянов Ю.Н. Поэтика. История литературы. Кино. М.: Наука, 1977. 574 с.
80. Уваров Ю. Особый срез реальной жизни. *Литературное обозрение*. 1987. №9. С. 32-37.
81. Уэллек Р., Уоррен О. Теория литературы. М.: Прогресс, 1978. 328 с.
82. Филюшкина С. Н. Детектив. *Русская словесность*. 1998. № 5. С. 13-18.
83. Флегстад Х. Диалектический детектив. *Скандинавия*. М., 1989. Вып. 1. С. 523-546.
84. Фрэй Д. Н. Как написать гениальный детектив: пер. з англ. СПб.: Амфора, 2005. 315 с.
85. Хализев Е. В. Теория литературы. М.: Высшая школа, 2007. 238 с.
86. Хэммет Д. Из воспоминаний частного детектива. *Хэммет Д. Сборник романов*. М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2000. 736 с.
87. Чандлер Р. Просто искусство убивать. *Чандлер Р. Сборник романов*. М.: РИПОЛ КЛАССИК, 1999. 800 с.
88. Чуковский К. И. Нат Пинкертон и современная литература. *Чуковский К. И. Собр. соч.: в 6 т.* М., 1969. Т. 6. С. 117-150.
89. Шапкина А. В. Романы А. К. Дойла «Белый отряд и «Сэр Найджел»: проблема национальной идентичности: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. Воронеж, 2008. 21 с.
90. Шахова К. Дивні манери надпопулярного жанру. *Зарубіжна література*. 1998. червень 21. С.1-25.
91. Шестаков В. И. Популярные жанры и «массовая культура»: детективный роман. *Шестаков В. П. Мифология XX века: Критика теории и практики буржуазной “массовой культуры”*. М.: Искусство, 1988. С. 112-136.
92. Шкловский В. Б. О теории прозы. М. : Совет, писатель, 1983. 383 с.

93. Щеглов Ю. К. К описанию структуры детективной новеллы. *Жолковский А. К. Работы по поэтике выразительности*. М.: Наука, 1996. С. 95-111.
94. Эко У. Заметки на полях «Имени розы». *Эко У. Имя Розы*. СПб.: Симпозиум, 2001. С. 597-644.
95. *American Crime Fiction: Studies in the Genre* / ed. by B. Docherty. London: Macmillan, 1988. 146 p.
96. Bertens H. *Contemporary American Crime Fiction*. New York: Palgrave, 2001. 233 p.
97. Boucher A. A Matter of Conviction. *The New York Times Book Review*. 1959. 7 June. P. 27.
98. Cawelti J.G. *Adventure, Mystery, and Romance: Formula Stories as Art and Popular Culture*. Chicago; London: Univ. of Chicago Press, 1976. 334 p.
99. Chandler R. The Simple Art of Murder. *The Art of Mystery Story: a Collection of Critical Essays* / ed. by H. Haycraft. New York: Carroll and Graf Publ., 1992. P. 222-238.
100. *Detective Fiction: a Collection of Critical Essays* / ed. by R. Winks. Vermont: A Foul Play Press Book, 1988. 300 p.
101. Frederick I. Laughing with the Corpses: Hard-Boiled Humor. *Comic Crime* / ed. by EF Bargainnier. Bowling Green, 1987. P. 23-43.
102. Freedland J. The Law Lord. *Guardian*. 1994. 30 May. P. 2-3.
103. Geherin D. *The American Private Eye: the Image in Fiction*. New York: Frederick Ungar, 1985. 228 p.
104. Keymer D. A Time to Kill. *Library Journal*. 1989. V. 114, № 11. P. 80.
105. Knight S. *Form and Ideology in Crime Fiction*. London: Macmillan, 1980. 202 P.
106. Landrum L. *American Mystery and Detective Novels*. Westport, CT; London: Greenwood Press, 1999. 273 p.

107. Molander DK *The Dynamic Detective: Interest in Contemporary Detective Seriality*. Uppsala, 2002. 193 p.
108. Palmer J. *Thrillers: Genesis and Structure of a Popular Genre*. New York: St. Martin's Press, 1979. 220 p.
109. Panek L. *An Introduction to the Detective Story*. Bowling Green: UPP, 1987. 214 p.
110. Poe Edgar Allan / ed. By Ph. Stern. New York: Penguin Books, 1983. 664 p.
111. Porter D. *The Pursuit of Crime: Art and Ideology in Detective Fiction*. New Haven; London: Yale Univ. Press, 1981. 277 p.
112. Posner RA *Law and Literature*. Cambridge: Harvard Univ. Press, 2002. 422 P.
113. Routley E. The Case against the Detective Story. *Detective Fiction: a Collection of Critical Essays* / ed. by R. Winks. Vermont: A Foul Play Press Book, 1988. P. 161-178.
114. Ruehlmann W. *Saint with a Gun: the Unlawful American Private Eye*. New York: New York UP, 1974. 155 p.
115. Suits B. The Detective Story: a Case Study of Games in Literature. *Canad. Rev. of Comparative Lit.* 1985. Vol. 12, № 2. P. 200-219.
116. Symons J. *Bloody Murder: From the Detective Story to the Crime Novel*. New York: Warner Books, 1993. 350 p.
117. Symons J. Procedure at the 87 th Precinct. *The New York Times Book Review*. 1979. 6 May. P. 12.
118. *The Art of Mystery Story: a Collection of Critical Essays* / ed. by H. Haycraft. New York: Carroll and Graf Publ., 1992. 565 p.
119. *The Cambridge Companion to Crime Fiction* / ed. by M. Priestman. Cambridge: Univ. Press, 2003. 308 p.
120. *The Oxford Companion to American Law* / ed. by KL Hall. New York: Oxford Univ. Press, 1999. 535 p.

121. The Oxford Companion to Crime and Mystery Writing / ed. By R. Herbert. New York: Oxford Univ. Press, 1999. 535 p.
122. Thomas RR Detective Fiction and the Rise of Forensic Science. Cambridge: Univ. Press, 2000. 290 p.
123. Todorov T. The Poetics of Prose. Cornell: Univ. Press, 1978. 272 p.
124. Winks R. Modus Operandi. Boston: DRG Publisher, 1982. 130 p.
125. Woeller W. The Literature of Crime and Detection. New York: The Ungar PC, 1988. 213 p.